

Barn i Gubbängen på 50-talet

Naemi Bure

Snubbla på en kälke

En annan av mina kompisar var Elisabeth, hon hade flera syskon bland annat en bror som hette Pelle som jag var hemligt förtjust i. Det hade jag inte ens berättat för Elisabeth. De bodde i huset mitt emot och när jag sprang in i hennes port snubblade jag på en kälke som stod där, det hade nästan blivit vår ute, snön hade smält undan för länge sedan. Jag slog pannan i stentrappan. När jag reste mig upp, blödde jag kraftigt. Jag fick springa hem och det droppade blod hela vägen. Min hand som jag höll i pannan blev alldeles röd av allt blod, jag blev rädd och grät en skvätt. Efter att mamma ha baddat min panna med kallt vatten sa hon:

- Kära barn, vi måste åka till sjukhuset med dig, det här måste sys!

När taxibilen stannade utanför vår port, hade flera ungar på gården hunnit samlats utanför. Det var inte så vanligt att folk åkte taxi på vår gata, dessutom syntes tydliga blodspår. Jag hade en dubbelvikt fuktig handduk för halva ansiktet och pannan. Vi åkte till Södersjukhuset. Jag fick ligga på en bår och berätta vad som hänt och såret syddes igen med några stygn. Jag fick beröm för att jag låg stilla när doktorn sydde, och belönades med en klubba av sköterskan.

Jag hade en stor plåsterlapp i pannan. När vi lämnade sjukhuset.

- Nu kan du hålla dig inne ett tag, sa mamma.

Men jag gick ut för att på nytt ringa på Elisabeths dörr, men aktade mig noga för kälken. Jag ringde på dörren, ingen

öppnade, ringde på nytt, lade örat intill dörren och då for dörren upp med fart!

Dörren slog upp mitt på den nysydda pannan. Helst ville jag skrika högt, men det var Pelle som öppnade och tittade lite konstigt på mig. Jag sa ingenting, min panna sved som eld. Jag sprang hem. Vilken dålig dag!

Olle den enda bilägaren

Det var inte vanligt med privatbilar i förorten. Vi hade en granne i vår trappuppgång som var en av få som hade en privatbil. Det var så pass ovanligt att vi ungar skockades av ren nyfikenhet runt en bil när den stannade på gatan.

Det var däremot vanligt att en häst, förspänd framför en kärra med vagnsflak, klapprade fram i lugn takt på gatan, lastad med dryck, typ svagdricka i stora krus, öl eller läskedryck i backar. Medan ölutköraren iklädd ett stort förkläde i skinn levererade beställningen som han kastade upp på ena axeln, väntade hästen snällt med en tygpåse med hö spänt runt hästens hals. Denna typ av leveranser skedde mestadels i samband med större helger.

Lördagspromenader

Vi tog ofta lördagspromenader mamma och jag ner till moster Eva på Sockenvägen. På vägen hem i kvällsmörkret när vi passerade trädgårdarna i Svedmyra och Tallkrogen, var kvällsluften fylld av kaprifol, en härlig doft. Under senhösten och vintern var mamma klädd i päls och när vi vandrade hem lutade jag huvudet mot hennes arm, pälsen var mjuk och behaglig mot min kind, vi gick i lugn takt, jag halvsov på vägen hem.

Vi promenerade också till pappas grav på Skogskyrkogården, vi planterade blommor och såg till att det såg fint ut. Där satt ett träkors, ingen gravsten på den tiden, det var för kostsamt ansåg mamma. Jag tyckte det såg fattigt ut, men sa aldrig det högt.

En riktig hund på låtsas

Mosters yngsta dotter, min kusin alltså, var något år äldre än mig, hon ville så gärna ha en hund. Jag hade försökt flera gånger själv att övertala mamma att skaffa hund, även föreslagit att vi skulle skaffa en katt som behövde mindre passning. Men visste att var lönlöst att övertala mamma.

Jag hade en idé, om min kusin fick en hund kunde jag gå ut med den. Jag hade hört att en hund på Skåpvägen, hade fått valpar, jag gick dit ringde på dörren och fick se valparna. När min kusin var och hälsade på hos oss med sina föräldrar, passade jag på att ta med henne till valparna som nu var tillräckligt stora, och de var till försäljning. Hon blev alldeles betagen, gick hem till sina föräldrar som var på besök hos oss. Mycket riktigt de kunde inte stå emot hennes önskan om att få köpa en hundvalp. Hon fick köpa en av valparna. Jag var nog lika glad som min kusin. Hunden döptes till Leddy. Hon var av blandras, svart och vit något långhårig hon såg ut som en boardercollie och kostade 25 kronor. Hon var världens sötaste valp!

Besökte mormor och Leddy

Jag cyklade ofta efter skolan ner till Sockenvägen. Moster var på sitt jobb och morbror var hemma mestadels, han hade hand om hunden när min kusin gick i skolan. Mormor hade också flyttat hem dit. Under vinterhalvåret blev det för kallt för henne att bo själv på Vendelsö. Hon hade en tid bott hemma hos sin son och hans fru. Men det hade inte gått något vidare. Mormor ville inte bo kvar där. Så mormor fick dela rum med min kusin. Mormor tyckte det var kul att jag kom och hälsade på henne och Leddy blev glad över att komma ut och få leka med de andra hundarna i området.

Roliga timmen på lördagar

Vi gick i skolan även på lördagar och roliga timmen var den sista timmen på lördagen. Vid ett tillfälle intervjuades vi av en journalist från tidningen Aftonbladet, han skrev om oss och fotograferade. Journalistens dotter Ylva gick i vår klass och när hon berättade hemma om roliga timmen, beslöt han sig för att komma och lyssna och gjorde ett långt reportage, med bilder och text. De flesta i skolan hade observerat oss i tidningen, vi blev berömda i vår klass.

Fröken hade lånat in en riktig mikrofon som vi fick prata i. Roliga timmen var uppbyggd som ”Hylands hörna” med intervjuer om dagshändelser och diskussion om vem som var bäst av Fantomen och Tarzan exempelvis. Vi sjöng och själv läste jag upp några rader från en väggbonad vi hade hemma på köksväggen som mormor broderat, där det stod att läsa: ”Goda vänner, trevligt bo, härlig mat i godan ro”. Någon annan kunde receptet på sockerkaka och pannkaka, vi klädde ut oss till hemmafruar med förkläde och hattar med flor. Vi fick träna oss i att tala och sjunga inför grupp.

Radion hade en central plats

Vi lyssnade mycket på radion och populära radioprogram var Karusellen med Lennart Hyland och Sigge Fürst och Fru-kostklubben med Kaffepetter och andra inbjudna gäster. Dessutom lyssnade vi på Farbror Svens brevlåda. Vi lyssnade också gärna på ”Dagens Revy” med Stig Järrel, Carl-Gustav Lindstedt, Gösta Bernhard med flera. Ett radioprogram som var mycket populärt, de tog upp korta aktuella händelser med humor.

Hos doktorn

Vid skolstart fick alla förstaklassare gå till barnläkaren i skolan för hälsokontroll. Då fick de för sig att jag skulle ta bort mandlarna i näsan, för att jag snarkade tror jag. I vilket fall som helst blev det utfört på Södersjukhuset. Jag fick sitta i

knäet på en sjuksköterska och lukta på en svart spade och räkna så långt jag kunde. Jag blev sövd med eter. När jag vaknade, var jag vimmelkantig och mådde illa och frågade genast efter mamma, hon befann sig i ett rum några trappor upp. Rejält snurrig i huvudet tog jag mig upp för trapporna till mamma. Vi åkte taxi hem. Dagen därpå var jag i skolan som vanligt.

Efter en vecka skulle jag på återbesök till Södersjukhuset. Mamma fick ta ledigt från sitt arbete på förmiddagen för att följa med mig. Jag åkte hem själv. Det gick en spårvagn strax utanför sjukhuset, jag steg av vid Skanstull och tog sedan tunnelbanan till Gubbängen och gick direkt till skolan lagom till lunchrasten. Det var första gången jag åkte spårvagn och tunnelbana alldeles själv. Jag kände mig stolt och duktig.

En ny lärare

Från tredje klass i skolan fick vi en ny lärarinna hon hette Carola Åslund, ogift, i 50-årsåldern. Jag fick intryck av att hon ogillade ungar. Jag såg henne aldrig le, skratta eller säga något positivt till någon av oss elever i klassen. Hon var så annorlunda som person jämfört med vår fröken i första och andra klass. Edith Thelin var varm och behaglig, kramade om oss, hon såg varenda unge, vi trivdes och utvecklades under hennes ledning.

Carola Åslund var torr, trist, färglös och en bitter människa i mina ögon. Hon stod ganska ofta framför katedern under lektionerna. Hennes smala bleka armar stoppade hon in i koftärmarna och rätt som det var fiskade hon fram en näsduk och snöt sig högt och ljudligt, ett trumpetande ljud ekade i rummet. Om någon hade nickat till vid sin skolbänk, så vaknade man illa kvickt! Själv satt jag oftast långt fram och studerade henne noga. Jag lade också märke till att hennes ben satt liksom längst ut på var sida om kjolkanten, hon var bredbent och hon hade alltid bekväma, rejäla och stabila skor. Hon saknade helt kvinnlighet.